

RODUN NIMI: Highland cattle**JALOSTUSOHJELMAN VALINTA- JA JALOSTUSTAVOITTEET**

Highland cattle –rodun (ylämaankarja) jalostuksessa pyritään parantamaan rotua niin, että rodulle tyypilliset piirteet kuten karaistuneisuus, sopeutuminen ympärivuotiseen ulkokasvatukseen, monipuolinen karkearehun hyväksikäyttö ja perinnöllinen monimuotoisuus säilyisi. Tavoitteena on parantaa hedelmällisyyttä ja eläinten terveyttä.

Tärkeimpiä jalostettavia ominaisuuksia ovat emo-ominaisuudet ja maidontuotanto poikimisten helppous, vasikoiden kasvutaipumus ja lihakkuus, terveys sekä perinnöllisen monimuotoisuuden säilyttäminen.

RODUN OMINAISPIIRTEET

Highland cattle on Skotlannista peräisin oleva keskikokoinen, geneettisesti sarvellinen liharotu. Rotu on sopeutunut ympärivuotiseen ulkokasvatukseen. Karvapeite on tuuhea ja kaksinkertainen, ominaista on pitkä karvoitus otsassa ja korvissa. Väritään eläin voi olla punainen, keltainen, valkoinen, musta, harmaa, harmaanvalkoinen, juovikas vaalennettuine muotoineen ja laikukas.

JALOSTUSOHJELMAN MAANTIETEELLINEN TOTEUTUSALUE

Suomen tasavallan alue.

JALOSTUSELÄINTEN TUNNISTUS

Kantakirjaan merkittävien eläinten yksilöllinen tunnistus tehdään nautojen tunnistusta ja rekisteröintiä koskevan unionin eläinterveysäännösten mukaisesti. Ulkomailta tuotujen eläinten/alkioiden/sukusolujen tunnistus tehdään eläimen/alkion/sukusolujen mukana seuranneen jalostustodistuksen perusteella.

Eläimen alkuperään liittyvät siemennys-, astutus- tai alkionsiirtotiedot pitää olla asianmukaisesti dokumentoitu Faban tietojärjestelmiin tai karjan omiin tietojärjestelmiin (esim. siemennyskortti). Eläimen isyys arvioidaan annettujen tietojen perusteella ja sen perusteella päätetään, tarvitaanko eläimestä dna-näyte ja polveutumistutkimus. Eläimen omistajan on tarvittaessa toimitettava dna:ta sisältävä näyte (esim. karva, veri tai kudokset) ja sen vanhemmista (ei isästä, jos se on keinosiemennyssonni) jalostusjärjestölle polveutumisen varmistamista varten. Keinosiemennyskäyttöön tarkoitettujen sonnien polveutuminen varmistetaan polveutumistestillä.

Eläinten tunnistetietoihin voidaan tallentaa väri ja sarvellisuus. Eläin voidaan merkitä kantakirjaan myös sen poistamisen jälkeen.

POLVEUTUMISTEN REKISTERÖINTIJÄRJESTELMÄ

Kantakirjaan merkittävien eläinten polveutumistiedot tallennetaan Faban kantakirjarekisteriin, jota teknisesti ylläpitää Mtech Oy. Rekisteri sijaitsee Vantaalla.

KANTAKIRJAN RAKENNE

Kantakirja muodostuu pää- ja lisäosastoista, sekä arvon mukaan määräytyvistä luokista.

1. Pääosasto

Pääosasto on jaettu perus- ja valioluokkaan.

Perusluokka

Pääosastoon hyväksytyin eläimen tulee täyttää rodun ominaispiirteet ja polveutua vanhemmista ja isovanhemmista, jotka on merkitty rodun pääosastoon. Pääosaston perusluokkaan kuuluvan eläimen kantakirjanumeron yhteydessä käytetään osastotunnusta Hc.

Ulkomailta tuotuja tai siellä olevia eläimiä voidaan hyväksyä kantakirjan pääosastoon, jos ne on kantakirjattu kyseessä olevan rodun kantakirjaan lähtömaassa. Tuontialkiosta syntynyt eläin voidaan hyväksyä kantakirjaan, jos sen vanhemmat ovat kantakirjattu lähtömaan saman rodun kantakirjaan.

Valioluokka

Valioluokkaan kuuluvan eläimen kantakirjanumeron yhteydessä käytetään osastotunnusta HcV. Valioluokkavaatimukset, pääosaston perusluokkaan hyväksytyin eläimen on täytettävä seuraavat vaatimukset, kun se voidaan merkitä valioluokkaan:

- sonnit
  - jälkeläisarvosteltu (syntymäpaino) vähintään 10 jälkeläisen suhteen, ja sen kokonaisjalostusarvo on tällöin ollut vähintään +10. Sonni on lisäksi rakennearvosteltu. Kokonaisluokituspistemäärä on vähintään 80.
- lehmät
  - jälkeläisarvostelu (syntymäpaino) vähintään 2 jälkeläisen suhteen, jolloin kokonaisjalostusarvon tulee olla vähintään +10. Lisäksi lehmän tulee olla rakennearvosteltu. Kokonaisluokituspistemäärä on vähintään 75.

Lisäosastoon hyväksytyin eläimen jälkeläisen hyväksyminen pääosastoon:

Naaraat

Eläimen on polveuduttava emästä ja emänemästä, jotka on merkitty rodun lisäosastoon ja eläimen on polveuduttava isästä, isän isästä ja emänisästä, jotka on merkitty rodun pääosastoon.

2. Lisäosasto

Lisäosastoon hyväksytyin eläimen tulee täyttää rodun ominaispiirteet ja on polveuduttava isästä ja emänisästä, jotka on merkitty rodun pääosastoon. Lisäosastoon kuuluvan eläimen kantakirjanumeron yhteydessä käytetään lisäosastotunnusta Hcx.

ELÄINTEN YKSILÖTULOSTEN ARVIOINTI JA JALOSTUSARVOSTELUN TOTEUTTAMINEN

Jalostusohjelmaan kuuluvien eläinten yksilötulosten kerääminen suoritetaan Faban ylläpitämän emotarkkailun kautta sekä eläimen omistajien omien arviointien kautta että Faban toimihenkilöiden keräämien tietojen avulla ja näiden lisäksi teurastamoiden kautta tulleiden tietojen kautta.

Jalostusarvostelun suorittaa Faba. Jalostusarvot lasketaan viisi kertaa vuodessa, yhdeksälle eri ominaisuudelle.

Yksilötulosten keräys ja jalostusarvostelu eri ominaisuuksissa.

Ominaisuus	Yksilötulosten keräys	Jalostusarvostelu
Syntymäpaino	Emotarkkailu	www.faba.fi
Vieroituspaino	Emotarkkailu	
Vuodenpaino	Emotarkkailu	
Emoindeksi	Emotarkkailu	
Teuraspaino	Teurastamot, tulevaisuudessa nautarekisteri	
Ruholuokka	Teurastamot	
Poikimahelppous – isänä	Emotarkkailu	
Poikimahelppous - emänisänä	Emotarkkailu	
Rakenneominaisuudet	Faban toimihenkilöt	ei vielä jalostusarvostelua
Terveysominaisuudet	Terveystarkkailu (hoitotiedot), Naseva sekä viranomaisten keräämät tiedot	

JALOSTUSTODISTUSTEN ANNON DELEGOINTI

Toistaiseksi ei ole delegoitu. Delegoinnit ilmoitetaan www.faba.fi -sivustolla.

JALOSTUSOHJELMAN TULKINTA JA MUUTTAMINEN

Jalostusohjelman tulkinnasta päättää Faban hallitus esim. jalostusvaliokunnan esityksestä. Tulkintaan liittyvien erimielisyydet selvitetään Faban sääntöjen mukaisesti.

.....
Ruokaviraston asiakirjatarkastus 10.7.2019, Dnro 5274/04.01.09.02/2019